

२ (क). श्री मदनकृष्ण श्रेष्ठ

[मवत् २०४७ साल आश्विन ५ गतेका दिन आयोजित समारोहमा 'श्रव्य, दृश्य दुवै प्रकारले प्रहसनका माध्यमबाट नेपाली भाषालाई देश-विदेशमा लोकप्रिय बनाउन प्रशंसनीय कार्य गरेबापत' 'मह' जोडीलाई प्रदान गरिएको संवत् २०४६ सालको पुरस्कार 'जगदम्बा-श्री' ग्रहण गरेपछि 'मह' जोडीमध्येका एक व्यक्तित्व श्री मदनकृष्ण श्रेष्ठले व्यक्त गर्नुभएको उद्गार। यो उद्गार 'नेपाली' त्रैमासिक अङ्क १२४ बाट उद्धृत गरिएको हो।]

आदरणीय सभापतिज्यू, आदरणीय हाप्पा अग्रज साहित्यकार र प्राज्ञ दाजु-भाइ भन्नु या काका-बाउ-बाजे के भन्नु र उपस्थित सबै महिला तथा सज्जनबन्धहरूमा हाप्पो सर्वप्रथम नमस्कार छ !

आज हाप्पो एउटा टेलिफिल्म सुटिङ हुँदै थियो र यो सकेसम्म फूलपातीकै दिन या २/४ दिनभित्रै देखाउने सुरु कस्तै थियो। त्यसकारण यहाँ आउन एकैछिन ठीला पनि भा थियो। जे होस् हाप्पो त्यो भाग कसैले लिदिँदैन भनेर हामी दुक्क थियो। अब हामीले केही बोलेर यहाँहरू समझ सुनाउनुपर्नेछ। त्यसमध्येमा यसरी हामीले अलेसम्म जति पनि कार्यक्रम देखाउँदै आएका छौं, त्यसमा हामीले लेख्नुपर्दा एउटै कलमले लेख्छौं। तर त्यो कलममा दुवैजनाको मसी हुन्छ। त्यस्तै यसमा पनि जुन मुखले बोले पनि आवाज दुवै जनाकै हुन्छ। यहाँहरूलाई क्लियर गराउन चाहन्छौं। यहाँ अले प्रधानमन्त्रीज्यू त हुनुहुन्न तर उहाँको कान.....* यो सिलसिलामा एउटा कुरा सुनाउनु बेश होला। हाप्पो एउटा 'जोक' छ। कहिले पनि कार्यक्रममा सुनाउँदा खेरि कहिले म सुनाउँछु, कहिले मेरो साथी हरिबंशजी सुनाउनुहुन्छ। त्यो 'जोक' के भने देखिन्- एउटा स्कूलमा एउटा शिक्षकले 'टेन्स' पढाउँदै थियो रे। केही विद्यार्थीहरूलाई पढाइरहँदा खेरित टेन्स केलाई भन्छ थाहा छ, हैन त, (थाहा छ सर। के? थाहा छैन सर। त सुन। टेन्स भनेको के भन्दैछिन्) टेन्समा जम्मा ३ किसिमको टेन्स हुन्छ। जस्तै पास्ट टेन्स, प्रेजेन्ट टेन्स, फिउचर टेन्स। पास्ट टेन्स

* त्यसबखत तत्कालीन प्रधानमन्त्री श्री कृष्णप्रसाद भट्टराई बरवार जानुपर्ने भएबाट पुरस्कार समर्पण पछि समारोहस्थलबाट गइसक्नुभएको थियो।

भनेको के हो त? प्रधानमन्त्री श्री मरिचमान सिंह पास्ट टेन्स। प्रधानमन्त्री श्री सूर्यबहादुर थापा पास्ट टेन्स। प्रधानमन्त्री श्री कृष्णप्रसाद भट्टराई प्रेजेन्ट टेन्स र प्रधानमन्त्री श्री मदनकृष्ण फिउचर टेन्स। हरिवंशजीले सुनाउँदाखेरि यो कुरालाई प्रधानमन्त्री हरिवंश आचार्य फिउचर टेन्स भन्छु भनेदेखि मैले सुनाउँदाखेरि प्रभानमन्त्री श्री मदनकृष्ण श्रेष्ठ फिउचर टेन्स भन्छु। त्यसकारण फिउचर टेन्समा जो बसे पनि फरक पढेन, खाली सिटमा। अब म यो हामीले केही लेखेको कुरा सुनाउन चाहन्छु। यसमा हामीले के लेखेका छौं :-

अध्यक्ष महोदय, सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यू, प्राज्ञिक विद्वान्हरू र उपस्थित महिला तथा सज्जन वृन्द !

हामी दुई जना अलगअलग बाबुआमाबाट जन्मेका साख्यै दुई दाजुभाइ हौं, (नपत्याए हेर्नुस फरकफरक अनुहार हाम्रो) अथवा फरकफरक अनुहार भएका जुम्ल्याहा दाजुभाइ हौं। अनुहार हाम्रो भिन्दाभिन्दै भए पनि सिद्धान्तचाहिँ एउटै छ। हामी डेढ-दुई दशक अगाडिदेखि नेपाली हास्यव्यङ्गको क्षेत्रमा हिँड्ने प्रयास गर्दै आइरहेका छौं र हामी संयुक्त भएर हिँड्न थालेको आज एक दशक पूरा भएको छ। आजभन्दा दस वर्षअगाडि नेपाल राष्ट्र बैंकको रजत-जयन्ती समारोहमा हामीले हाम्रो पहिलो संयुक्त कार्यक्रम प्रदर्शन गरेका थियौं। उक्त कार्यक्रममा हामी दुई जनालाई बोलाएर संयुक्त भई एउटै कार्यक्रम गर्न बाध्य गराउने राष्ट्र बैंकका विशिष्ट श्रेणीका अधिकृत एवं वरिष्ठ गायक कलाकार रुवी जोशीप्रति कृतज्ञ छौं।

नेपाली कलाको क्षेत्रमा हामीले हास्यव्यङ्ग्यलाई अपनाएका छौं र हास्यव्यङ्ग्यको क्षेत्रमा पनि राजनीतिक व्यङ्ग्यलाई बढी जोड दिँदै आएका छौं। व्यङ्ग्य कसैको लागि मीठो हुन्छ भने कसैको लागि नमीठो कलविख जस्तो लाग्न स्वाभाविकै हो। त्यसले गर्दा पञ्चायती शासनकालमा राजनीतिक जोबकरहरूको दृष्टिमा हामीलाई पनि जोबकर मात्र मूल्याङ्कन गरिएको थियो, तर प्रजातन्त्रको उदय हुनासाथै, नेपालका स्वर सम्राट नारायणगोपाल जस्ता व्यक्तिलाई विभूषित गरिएको पुरस्कार हामीले पाउने मौका पायौं र यो क्षणलाई आफ्नो पदोन्नति भएको महसुस हामीले गरेका छौं।

पहिलेपहिले हामीलाई कसैले पुरस्कार देला कि भन्ने डर लाग्दथ्यो कारण ती पुरस्कार प्रशस्त कमिसन र घूस थापेको अपवित्र मान्छेको हातबाट थान्नुपर्ने वातावरण थियो। तर आज त्यो स्थितिको अन्त्य भएको छ र एक पैसा पनि कमिसन र घूसको रूपमा नथापेको चोखो हातबाट पुरस्कार पाउने मौका हामीले पाएका छौं र भविष्यमा पनि पुरस्कार दिने हातहरू चोखो नै रहिरहनेछन् भन्ने कुराको हामी आशा गर्दछौं। अहिले त प्रधानमन्त्रीज्यू हुनुहुन्न। जसको हातबाट थापेका थियौं पुरस्कार। यहाँ अहिले प्रधानमन्त्रीज्यूको आँखा, कान यहीं छ भनेर सम्झिराखेका छौं। निरङ्कुश शासनको अन्त्य प्रजातान्त्रिक व्यवस्थाको पुनर्बहाली गर्नको लागि सम्पन्न

भएको जनआन्दोलनमा देशका सम्पूर्ण वर्गहरू अगाडि बढेको र चौदिक वर्गले पहिले देखि नै आ-आफ्नो कलमको माध्यमबाट प्रजातन्त्रको लागि आन्दोलन गर्दै आएका थिए । तर कलमको भाषा बन्दुकले नबुझ्ने भएकोले साहित्यिकजगत, कलाकारजगतले आ-आफ्नो कलमलाई घरमै थन्क्याई मुखमा कालो पट्टी बाँधी सडकमा उत्रने बेला आयो । त्यसको लागि साहित्यकार रमेश विकल, आनन्ददेव भट्ट, अशेष मल्ल र अरू धुप्रै साहित्यकारसँग गोप्य छलफल गरी साहित्यकार तथा विद्वानहरूको घरघरमा गई कार्यक्रमको विषयमा अवगत गरायौं । त्यसबखत कति विद्वानहरू तर्सैर नआउने कुरा जनाउनुभयो भने कति साहित्यकार, कलाकारहरूको आउन नसक्ने आ-आफ्नो बाध्यता पनि थियो । तर कमलमणि दीक्षित, सत्यमोहन जोशी, कृष्णचन्द्र सिंह प्रधान, प्रेमबहादुर कंशाकार, दुर्गालाल श्रेष्ठ, युद्धप्रसाद मिश्र, डाक्टर धुवचन्द्र गौतम जस्ता वरिष्ठ साहित्यकारहरूले सहर्ष सहमति जनाइदिनुभएर कार्यक्रममा सक्रियता देखाउनुभएका उक्त कार्यक्रम सफलताका साथ सम्पन्न भएको थियो । तर सो कार्यक्रमको प्रस्ताव राख्दा नाक खुम्च्याउने व्यक्तिहरू प्रजातान्त्रिक सरकारमा सक्रिय भएर हिँडिरहेको देख्दा हामीलाई सक्कली प्रहसन गरेको अनुभव भैरहेको छ ! अहिले आएर सङ्गीत नाटक एकेडेमीको पनि आवाज उठिरहेको छ, विदेशी संस्कृतिको अतिक्रमण रोकेर नेपाली भाषा, नेपाली कला र नेपाली संस्कृति उत्थानको लागि त्यो सङ्गीत, नाटक तथा ललित कला एकेडेमीको अति आवश्यकता भएको कुरा प्रधानमन्त्रीज्यूमा हामी पनि अवगत गराउँछौं । तर यसको स्थापना भएपछि कुलपति तथा उपकुलपति बन्न आजैदेखि नै पञ्चायती शासनकालमा चाकरीचाप्नुसी गर्ने भजन मण्डलीहरू प्रजातन्त्रवादी भएर सक्रिय हुन थालिसकेका छन् । त्यस्ता कलाकारहरूले नेपाली भाषाको र संस्कृतिको विकास गर्नुको सट्टा आफ्नै स्वार्थको विकास गर्ने कुरा हामीले भोगिसकेका छौं । यसको लागि हामीभन्दा त्यस्ता सङ्घसंस्था गठन गर्ने गठकहरूले सावधानी हुनु जरुरी छ । अब बाँकी म हरिवंशज्यूलाई पढेर सुनाउन अनुरोध गर्दछु ।



२ (ख) श्री हरिवंश आचार्य

[संवत् २०४७ साल आश्विन ५ गतेका दिन आयोजित समरोहमा माथि प्रकरणमा उल्लेख भएको कार्य गरेबापत 'मह' जोडीलाई प्रदान गरिएको संवत् २०४६ सालको पुरस्कार 'जगदम्बा-श्री' ग्रहण गरेपछि 'मह' जोडीका अर्का व्यक्तित्व श्री हरिवंश आचार्यले व्यक्त गर्नु भएको उद्गार। यो उद्गार 'नेपाली' त्रैमासिक अङ्क १२४ बाट उद्धृत गरिएको हो।]

आदरणीय सभापतिज्यू, आदरणीय हाम्रा अग्रज साहित्यकार र प्राज्ञ दाजु-भाइ भन्नु या काका-बाउ-बाजे के भन्नु र उपस्थित सबै महिला तथा सज्जनवृन्दहरूमा हाम्रो सर्वप्रथम नमस्कार छ!

करिब एक वर्षअगाडिको कुरो हो नेपाली चलचित्र महोत्सव गर्नेबारेमा मिटिङ भयो, हामीले त्यस मिटिङमा संसारको कुनै पनि भागबाट चाहे अफ्रिकाबाट बनोस्, चाहे रूसबाट, चाहे नेपालबाट बनोस् शुद्ध नेपाली भाषा र नेपालभित्रका भाषामा बनेका चलचित्रहरूलाई महोत्सवमा समावेश गर्नुपर्छ भन्ने कुरा उठाएका थियौं। तर त्यस कुराको फुन्डै आधी जति सहभागीहरूले विरोध गरे। तर हामी अझै भन्छौं नेपालभित्रका भाषा र नेपाली संस्कृतिको उत्थान गर्ने हो भने सिमाना राखी सङ्कुचित भएर काम गर्नुहुँदैन र संसारको कुनै पनि भागमा कुनै व्यक्ति वा सङ्घसंस्थाले गरेको नेपाली भाषाको कदर गर्नुपर्दछ। दार्जिलिङ सिन्किम, आसाम, देहरादुन, भुटान आदि जहाँका भए पनि कलाकार, साहित्यकारहरूले नेपालीमा गरेको योगदानको कदर गर्ने यस मदन पुरस्कार गुठीको नियममा प्रावधान रहेछ भन्ने बुफ्दा खुसी लागेको छ। त्यसैले 'जगदम्बा-श्री' पुरस्कारको दृष्टि त्यता पनि भविष्यमा पुग्ने छ भन्ने हामीले आशा लिएका छौं।

भनिन्छ मन हुनेसँग धन हुँदैन धन हुनेसँग मन हुँदैन तर स्वर्गवासी रानी जगदम्बासँग मन र धन दुवै भएको कारणले गर्दा मदन पुरस्कार गुठीको स्थापना भयो, र मदन पुरस्कार गुठीबाट मनोनित भई मेडिकल कलेजमा कति विद्यार्थीहरूले पढ्ने मौका पाइरहेका छन् भने यस गुठीका पुरस्कारहरूबाट धेरै

साहित्यिक विद्वान् कलाकारहरूको मनोबल बढ्न गई नेपाली भाषा र संस्कृतिमा वृद्धि हुंदै गएको छ ।

आजको यस समारोहमा स्वर्गवासी रानी जगदम्बाप्रति श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछौं र गुठीका सचिव कमलमणि दीक्षितज्यूलगायत गुठीका सम्पूर्ण गुठीयारहरूमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं र यस पुरस्कारबाट सम्मानित हुने मौका पाएर चम्सुर र पालुङ्गो जस्ता हामी दुई जना यस क्षेत्रमा अफ अगि बढ्ने प्रण गर्दछौं ।

